

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceni poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštneine še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. " " dvakrat . . . 1 " 50 za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamne tije so proste poštnine.

Nasilje!

Na drugem mestu poročamo o slučaju Moderndorfer, ki se je pripetil v zadnjem času.

Ta slučaj ni njegova osebna zadeva, tudi ni to zadeva socijalno-demokratske stranke, temveč je to slučaj, ki je v prvi vrsti zadeva vsega slovenskega učiteljstva; da — še širša: ta slučaj zadeva temeljno zahtevo, ki se zanjo bori danes vse jugoslovansko učiteljstvo.

Moderndorferjev slučaj je kruto nasilje na stalnost učiteljskega nameščenja, za katero moramo vsi na krov!

Prav v teh dneh je glavni organ našega Udruženja »Narodna Prosveta« začela odločno borbo proti kršenju stalnosti učiteljskega nameščenja, ostro pobija tozadevno reakcionarstvo, ki je ušlo v nekatere člene novega načrta zakona o narodnih šolah; v Zagrebu se je učiteljstvo odločno izreklo za solidaren boj proti kršenju stalnosti, najsiho iz kategorij vzroka; istočasno se izreka v svojih glasilih učiteljstvo iz Dalmacije, Vojvodine proti kakršnikoli kršitvi učiteljske stalnosti.

In v tem času, ko učiteljstvo vse drzave dviga najodločnejše svoj glas za stalnost nameščenja, se v Sloveniji na najkrutejši način gazi stalnost učiteljskega nameščenja in se izvršuje nasilje, ki bije vsemu jugoslovanskemu učiteljstvu v obraz.

Podobnih slučajev smo bili vajeni v dobi največjega absolutizma in najkrutejšega nasilja — ko je bil učitelj brez disciplinarnega postopanja kar čez noč premeščen, ne da bi vedel za kaj — v dobi absolutista Šusteršiča! Z žalostjo v srcu primerjamo to današnje postopanje z najžalostnejšo dobo slovenskega učiteljstva.

Kršitve stalnosti učiteljskega nameščenja ne upravičuje noben vzrok in nobena okoliščina in mora biti vsem tako sveta, kakor je danes sveta in velika vera učiteljstva v pravičnost, ki mora sedaj zavladati in vera v nedotakljivost stalnosti nameščenja.

A na to stalnost se je izvršil v Sloveniji prvi jurij ob znanem premeščenju 20 učiteljev v Prekmurje in ni zaman komentiral zastopnik učiteljstva pri zadnji seji višjega šolskega sveta to postopanje z mnenjem vsega učiteljstva: da je to kruto postopanje!

Brezprimeren atentat na pravice učiteljstva je pa Moderndorferjev slučaj, kajti z njim se ni znova naskočila le stalnost nameščenja, temveč se je oropalo učiteljstvo najprimitivnejših pravic disciplinarnega postopanja in disciplinarnega zagovora.

To je žalitev za vse učiteljstvo, kajti to, kar se je zgodilo danes Moderndorferju, se jutri lahko zgodi pod takimi razmerami drugemu in pojutranjem tretjemu učitelju.

In vendar smo prisegli na to, da se brez disciplinarnega postopanja in brez pravice do zagovora ne bomo dali premeščati!

Naša najprimitivnejša zahteva je ta, da je brez disciplinarnega postopanja brez pripustitve zagovora in brez izreka disciplinarnega senata stalnost nameščenja nedotakljiva.

Kako bo predsedstvo višjega šolskega sveta zagovarjalo to svoje postopanje plenumu višjega šolskega sveta, smo radovedni; in vendar je plenum višjega šolskega sveta danes za nas edini priznani disciplinarni senat. Avtoritativno uničevanje avtonomnih pravic višjega šolskega sveta mora pa v prvi vrsti zaizvesti predsedstvo višjega šolskega sveta samo, ki je poklicano, da jih brani.

Mi imamo ta trenotek samo eno dolžnost: da pozovemo vse naše može pri višjem šolskem svetu na najodločnejši boj proti kršitvi najprimitivnejših pravic učiteljstva, da jih pozovemo do najskrajnejših konsekvenc; vedo naj, da so oči vsega učiteljstva v tem boju uprte vanje, in da stoji učiteljstvo za njimi kot en mož!

Temelj enotne jug. kulture!

Nekaj besed k pouku srbohrvaščine.*

(Nekoliko kritike »Prve srbske ali hrvatske čitanke« in nekaj navodil za prakso.)

Vsaka stvar se da lahko izvršiti, ako se je le na pravi način lotimo; tako bo tudi z novim predmetom. V naslednjem hočemo podati smernice, ki me bodo vodile z večjim ali manjšim ozirom na to:

* O tem vprašanju prejemanjo dopise za in proti. Ker hočemo da sliši učiteljstvo oba glasova, priobčimo važnejše dopise. Ne obligiramo se pa za preobširno polemiko. Naša smer se v programu spaja z nazori tega članka. — Uredništvo.

zadevne učne knjige v pouku srbohrvaščine.

V tretjem šolskem letu imam za novi predmet po eno učno uro na teden. Pouk bom pričel s kakim obče znanim tekstom, n. pr. Lepa naša domovina. Pri vsakem tekstu bom razlagal in primerjal, kolikor je pač na tej stopnji mogoče, slovniške pojave ter opozarjal na razliko. Vse seveda teorističnim, duh obrazložim potom. V prvi vrsti bomo pridno čitali berila v latinici, ker bo šlo to hitro od rok in ker gladko čitanje najprej pomore do jezikovnega čuta in jezikovne spretnosti sploh, kar ve vsak izkušen učitelj. Čitanje obeh narečij pri enakih pismenih pa se bo medseboj podpiralo in oplodilo, da ne bo nobene izgube za materinski jezik.

Drugače, ako se začne takoj s cirilico! To bo črkovanje in vedno zamenjevanje! Kako neki se bo razvil jezikovni čut ob polževem čitanju? Pa je li tuči mogoče z uspehom učiti nov alfabet z eno učno uro na teden? Odmor med temi urami je tako velik, da bodo učenci vse sprti pozabili, vsled česar bo nejevolja pri učitelju in učencih. Kako pa bodo šele napredovali slabši učenci, ki komaj obvladajo slovenske črke? Li naši šolniki ne vedo več, da smo prej, pa tudi še danes, učili nemščino sprva le na podlagi že znanih latinskih pismen? Li ne veljajo obče priznana didaktična načela za vse jezike? Z czirom na predstoječa izvajanja nove knjige »Prva srbska ali hrvatska čitanka« nisem nič prav vesel. Namesto postopanja od znanega do neznanega se začne že na prvi strani z razločevanjem slovensčini neznanih glasov: mislim, da je škoda za čas, se predolgo pečati z glasovnimi nijansami, osobito, ako niso v stanu, večati jasnost besede. Srbohrvači me bodo pač gotovo razumeli, če istovetim č s é in d z dž. Kako pa govore n. pr. Nemci svoje dvoglasnike! Navadno tudi ne razločujejo s od ss, b od p in vendar se medseboj prav izborno razumejo. Nijanse mora pač znati deklamator in gledališki igralec. Jaz nisem niti prvo niti drugo, ter dvomim, da bodo to kdaj moji učenci.

Meni je predvsem za jezik kot občilno sredstvo in za precizno umevanje knjižnega jezika. Umetniško govorjenje pa spada na oder. Mene ni sram izpovedati, da č in d sam ne znam korektno izgovarjati, pa tudi, kadar ju govore veščaki, ne zaznavam bistvenih razlik.

V novi učni knjigi bi tudi lahko prešel tolmača k vajam malih in velikih črk na str. 40—56, ker vem, da se ga učenci ne bodo posluževali, učitelj pa poseduje itak večji slovar. Zelo škoda pa je, da knjiga ne podaja nobene slovnice, kajti eno sario pravilo često zadostuje, da pojasnim več sto besed ali besednih oblik. N. pr. končnica o za samoglasniki se izgovarja kakor v (u) ter nadomestuje slovenski l: pisao (pisal), veseo (vese), osao (osel), jeo (jel, jedel). To omenjam, ker sem celo olikane slišal trditi, da se o izgovarja kot poseben zlog (!) in kakor čisti o. Torej ne boš!

Tudi sklanjatev se mora učiti. Priporočam pa, da se naj sklanjata pridevnik in samostalnik skupaj in ne vsak zase. Tudi ne vedno v istih enoličnih stavkih, ampak naj se sklanjata tudi abstrahirano. Zakaj, to hočem ob drugi priložnosti pojasniti.

Četudi je knjiga po mojem naziranju nedostatna, je vendar upati, da bo v roki spretnega učitelja obrodila prav povolen sad, osobito ker so v njej podana berila (63 kom.) pravi biseri mladinskega čtiva.

Se nekaj o jeziku samem. Da je srbohrvatski jezik najblaglasnejše in morda tudi najlažje slovansko narečje, sem slišal celo iz ust nemških filologov. Kdor se nekoliko časa z njim peča, se kmalu privadi izvestnim slovniškim oblikam. Osobito sklanjatev, ki je v množini podobna naši dvojnji, in avrist imata neko k posnemanju vabljivo silo. Zato sem uverjen, da si bodo brihtnejši učenci prisvojili ljube jim oblike, kar bo imelo za neizogibno posledico, da bodo mešali vsa tri narečja.

Nastane vprašanje, li naj konskventno ali pedantno popravljamo vsak tak poskus? Jaz tega ne storim! Ako se hočemo res dejansko ujediniti, potem moramo pustiti razvoju prosto pot.

Pri spisovnih vajah, slovenskih ali srbohrvatskih, gledam na to, da odgovarjajo slovniške oblike katerikoli, recimo jugoslovanskim slov. pravilom. Seve, da bom opozarjal učence na razliko, kar je važno, sicer se pa tudi ne bojim, da bi pisali grozno mešanico. Tako na pr. je nam orodnik brez predloga tuja oblika, ker ne odgovarja duhu razvitih jezikov. Kaj temu, ako zapiše učenec: »Z močnom rukom lako radiš.« Dozdevna napaka je storjena v smislu jezikovnega napredka, ki stremi po enostavnosti in jasnosti. Obratno pa Srbohrvači, ki č-

Vapaj.

(Ob 3. obletnici narodnega ujedinenja.)

Ovam' ovamo, preko planina
Dodjite bračo, doneste spas;
Majke je Slave još djedovina
Dokud uz Soču spušta se Kras.

Ovam' ovamo na krvava brda
Gorica zove, junački rod,
Sloboda traži iz jarma tvrda
Ovam' hitro upravite hod.

Ovam' ovamo gdje naših vila
Okol Postojne divan je hram;
Do sinjog mora, gdje nam je sila
Put je sudbinom odredjen vam.

Od Opatije tam do Devina
Čuje se tužan, očajan zov;
Dodjite spasit izpod tujina
Život nam, blago, polje i krov.

Slavnik i Učka, Snežnik i Nanos
Našega tijela uda su to;

Mirna i Raša bude vam zanos
Da nam se vrati slavensko tlo.

Gorko li cvili Dragonja bane
Okove težke skinuti rad;
Veliki Jože ljute uz rane
Služiti mora latinski grad.

Ovam' kralju, vodjo junaka
Pazin te čeka, Draga i Lim,
Hrvatska Istra do Kamenjaka
Čezne za tobom srdašcem svim.

Divić da vidiš vilinske dvore,
Kraljević Marko gdje spava san;
Ovam' žurno na naše more
Suzama roblja kuda si zvan.

Zor da nam tujin vjekoma vlada
Suzanstvo naše vječno je zar?
Slobodna braća naša su nada
Donijet slobodu njihov će mar.

Istarski guslar.

Povzdignimo naš muzikalni pouk!

(Glasbeni pouk in — „veščini a“!)

I.

Faktorji človeške kulture so znanost in umetnost. Smoter znanostim je stremljenje po resnici, smoter umetnostim pa izraževanje lepote. Vednosti imajo svoj izvor v umstvenem, umetnosti pa v čuvstvenem življenju. Vodi in umetnosti se takorekoč dopolnjujejo ter so vsled tega enakovredni kulturni čini. Tudi naša ustava govori v svojem § 16. o znanostih in umetnostih. Nikomur pač ne bi prišlo na misel, razredovati n. pr. velikane človeških kulturnih stremljenj v važnejše in v manj važne. Aristotel, Sofoklej, Galvani, Newton, Edison, Michelangelo, Rafael, Palestrina, Beethoven — vsi so velikani.

Umetnosti in znanosti so torej istovredni kulturni faktorji.

II.

Umetnosti se dele v oblikovne (upodabljajoče, prostorne) in v govoreče (muziške, časovne). Tvarina prve umetnostne kategorije je materialna (barve, les, kamen i. dr.), tvarina druge pa je človeška beseda (pesnitev) ali pa muzikalni ton (muzika).

Tonski elementi se naslanjajo na zakone akustike, ki slonijo spet na matematiških zakonih. Matematika je torej pomožna veda muzike. O simetriji in o ritmu se govori istotako v muziških kakor v upodabljajočih umetnostih. Ozke vezi najdemo še med slikarstvom in muziki. Obe umetnosti zajemate motive čisto iz narave. Prva jih obravnava v prostornem, druga v časovnem smislu. Ozek stik med posameznimi umetnostnimi strokami dokazuje že dejstvo, da so posamezni umetniki večkrat ustvarjajoči v obeh umetnostnih kategorijah. Znamenit slikar je čisto tudi izborni muzičar in obratno.

tajo slovenski, sami spoznavajo, da imajo tudi mi posnemanja vredne izraze in besedne oblike: n. pr. krepki in jasni ker (jer!), ter (te), pred (pre), kakor (kao), okoli (oko), kamen (kam), kdo (ko), sokol (soko), sol (sô), skorja (kora) in več drugih.

Zelo važno je, pri pojasnjevanju besed jemati ozir na etimologijo, ki odkrije otrokom marsikako na videz tujo besedo kot staro znanko, n. pr. dižem iz dvigam, vzdigam, vzdig; metnem (denem, vržem) iz nedovršnika metati.

V obče pa odpirajmo mladini pogled v široko bodočnost: v par desetletjih se bo čital in pisal en jezik od Maribora do Soluna, duševno in kulturno vežoč 12 milijonov krepkih, domoljubnih bratov. Ta zavest nas mora dvigati in držati pokoncu, kadar bi prišle slabe skušnjave! Ugonobimo v sebi vsako malodušnost ter ne dajmo prostora sentimentalnosti, češ škoda bo tega in onega! Toda nič ne bo škoda, ker mi ne izgubimo ničesar bistvenega, ampak le to, kar mora odložiti vsako rastoče bitje: deček odloži krilce, da obleče hlače, izdere si mlečne zobe, da mu zrastejo novi krepkejši! In takšne mladostne nedostatké imamo tudi mi Slovenci, Srbi in Hrvati. Vsak razmah in vsaka rast zahteva žrtve, katere doprinesiti smo dolžni našim potomcem.

Nam učiteljem pa je poverjena vzvišena naloga, da ustvarimo duševne pogoje za našo rast in naš razmah. Lotimo se dela brez naglice in pretiravanja, ampak povsem mirno, a spretno in smotorno, tako polagoma gradimo nerazrušljiv temelj enotni jugoslovanski kulturi!

J. Kovačič.

DRAG. HUMEK:

Udejevimo rokotvorni pouk.

(Dalje.)

Vprašanje o učiteljih, ki bi poučevali v deških ročnih delih je težko, pa se da vsaj za prvo silo rešiti po načemu, ki sem prej govoril o njem. Težje se marsikomu vidi vprašanje, kaj naj bi pravzaprav delali. V tem pogledu so pojmi tako različni in večkrat popolnoma napačni ali celo navadni, da je njih ureditev nujno potrebna.

Trdno se moramo pred vsem tudi v rokotvornem pouku okleniti načela, da učimo za življenje. Otroški vrtec še ni šola, igračkane ni pouk v njega pravem pomenu. Karkoli nameravamo izdelati, bodi namenjeno praktičnemu življenju. Zato tudi ne odobravam v polnem obsegu pisarstva, čeprav mu ne odrekam velike vrednosti za ročno vaj.

Če bi bil birokrat, bi napisal vrsto učnih načrtov za vsakojake šole, in bi ne gledal na njih izvedljivost ali neizvedljivost. Gotovo pa je umestnejše, če obravnavamo vsakovrstna dela, ki si lahko vsak iz njih izbere to, kar mu ugaja in kar sodi njega razmeram. Krasna Ladenbauerjeva knjiga »Arbeitskunde«, ki je izšla pri Haaseju v Pragi, in ki bi jo moral poznati vsak učitelj, obravnava rokotvorstvo v zvezi s posameznimi predmeti. Ker je pa pri nas mišljen rokotvorni pouk kot samostojen predmet, se mi zdi prav, da ga obravnavam z ozirom na snov, ki hočem izdelati iz nje to ali ono, pa bodi da uporabljam papir, lepenko, les, kovino, glino ali karsiboči.

Izdelki iz papirja in lepenke so najbolj prikladni za prvotne vaje. Tudi je nabava potrebnih snovi in orodij v tem oziru prav lahka. In posebne delavnice ni treba za to delo. Navaden zvezek n. pr. ni bogsigaveči kako težek izdelek, a vendar se pri njega izdelovanju naučimo pravih in pravilnih navad, najlažjega obrezovanja in pri naslovnem listku tudi najpreprostejšega lepljenja. Vsaka šola bi si lahko

Vse umetnosti so potemtakem istovredne; vse imajo svoj izvor v našem čustvenem življenju. Razlikujejo se edino glede izraževalnih sredstev.

III.

Šolski pouk in šolska odgoja imata namen, harmonijsko razvijati istotako razum, kakor tudi čustvovanje. Glavo in srce! »Namen vzgoje je, napraviti iz človeka — človeka.« (Komensky). Moderna pedagogika (Reinova) deli šolske predmete v tako znanstvenega in v tako umetniškega značaja. Naša izobrazba bi bila torej pomanjkljiva, če bi se ne oziralo v šolah na obe kategoriji predmetov. Potrebno pa je to osobito v sedanji, tako materialistiški navdahnjeni dobi. S šolskim poukom hočemo povzdigniti tudi moralni nivo ljudstva. In k temu pripomore osobito vzgoja k umetnosti in na podlagi umetnosti. Znano je, da goje Angličani, ta izrazito trgovski narod, v svojih šolah že skozi generacijo sistematično muzikalni pouk. Zanimiv je med drugim

dema izdelala vse potrebne zvezke in beležnice, bodisi iz nečrtanega ali tudi črtanega papirja. Prav tako bi si učenci sešili risanke in žepne beležnice.

Od mehkega zvezka do trdih platnic in preveč korak. Če znamo obrezati zvezek, lahko tudi prirežemo primerna kosa lepenke, pa ustvarimo mapo za zvezke ali za važne spise, ki jih je v vsaki hiši, in ki se brez mape zmečkajo in porzane. Mapa s papirnati listi in ni trdna. Najbolji izdelek boji torej mapo s platnami listi in trakovi. Ni treba, da bi si nabavili drugega knjigoveškega platna. Za silo zadostuje slabo, poskrobljeno biago modre ali crne barve. Na solni, ki uporabljajo risane deske, naj napravijo učenci mape za nje, da se ne zmečkajo in zamazajo risbe.

Za prostotno risanje so veliko boljše posamezni listi nego zvezki, ki se v njih vse do konca mazajo prej izgotovljene risbe. Treba je le, da izdelamo za vsakega učenca posadek iz trane lepenke. Kislimi listi pritrjujemo nanj s pomočjo otmoglov.

(Dalje drih.)

Iz Jugoslavije.

— Neljuba pomota se je izvršila glede g. J. Oresčana in g. Petrovica v zadnji številki nasega lista. Zaradi zamegljene vrste v poročilu o i. d. z. skupščini UJU v Zagrebu je smisel nasega poročila tiskanih popolnoma nasprotno od naših izjavljanj. Glas protesta proti pisavi »Prvata« se mora glasiti sledeče: »Izjavljamo, ki pišejo v »Prvata« so prvi madžaronski, to so oni, ki so za casa madžaronske vlade imeli največji vpliv, a sedaj paradijo vse one — kakor J. Oresčana, Petrovica i. t. d., ki so vedno obsojali njih početje in ulogo. — Oresčani je eden prvih učiteljskih borcev med hrvatskim učiteljstvom, ki se bori za nacionalno enotnost, proti separatističnemu učiteljstvu. Med vojno je bil kot veleizvajalec od madžaronske vlade preganjan in obsojen na 7 let težke ječe. Petrovič je bil učitelj v Gor. Skradu in istočasno od madžaronske vlade kot veleizvajalec preganjan in obsojen na 7 let težke ječe. Hrvatsko učiteljstvo ima celo vrsto enakih mož, ki jih je madžaronska vlada preganjala, kakor: Trbuhovič, Srnić, Obilaković, Bukdragović, Buksan, Buklic in dr. Ti so se sedaj postavili na čelo borcev za ujedinjenje, proti separatističnemu stremljenju madžaronskega učiteljstva in te napada »Prvata« in drugi enakih listi. Toliko v pojasnilo, k neljudi pomoti, ki jo je zagrešil tiskarski škrtar v zadnji številki. — Enako se mora v uvoznem poročilu pravilno glasiti tudi sledeči stavek: »Preko nezaslišane muke (in ne umike) zaslužnjenih bratov pod Italijo gre njih mrznja do Beograda, do Srbstva, do hegemonije, ki se je boje.«

— Nasilje. Pod tem naslovom poročila »Naprej«: — V Mežicah je učitelj s. Moederndorfer, naš pristaša, nenadoma prestavljen v Apaško dolino. Ta prestavitev, ki je izzvala veliko ogorčenje med tamnošnim delavstvom, je akt političnega preganjanja od strani klerikalnega prigrjaja okr. glavarja Klachla, kateremu je pokrajinska uprava žalibog nasedla. O paševanju Klachla bomo še obširneje spregovorili, žalostno je, da je človek, ki je v Velikovu toliko škodoval plebiscitu, še danes mogoč na tako važni postojanki, kakor je mežiška dolina. — V zadnji je poslanec s. Korun vložil na ministru prosilje sledeče vprašanje: — Gospod minister! V Mežicah učiteljuje g. Vinko Moederndorfer, dober in vesten učitelj, po političnem mišljenju pristaša soc. demokratične stranke. G. Moederndorfer je dober Slovenec; l. 1914. je bil kot panslavist preganjan, odlikovan je po

tudi odlok pruskega naučnega ministrstva (z dne 14. avgusta 1919), s katerim se določuje, da se morajo v zrelostnih spričevalih srednjih šol zaznamenovati izredna znanja v umetnostnih predmetih. Živimo torej v dobi, ki bode morala jasno začrtati svoje stališče napram umetnostim in umetniškemu pouku. Od tega bodi zavisen napredek ali pa propad v umetnostih, ali z drugimi besedami: **Napredovanje ali nazadovanje v kulturi!**

Muzikalna zgodovina nas uči, da je bil napredek naše umetnosti vselej zavisen od nazorov, ki so vladali istočasno o njej. Evo nekaj primerov!

V dobi razcvita grške kulture so zavzemali pevci in muzičari odlična mesta. Pevci so imeli — liki poznejšim filozofem — nalogo, odgojevati ljudstvo ter ga navduševati za umetnost. S propadom grške kulture je splošno propad glasbe. Rimljanom je služila samo še v razveseljevanje ter je bila docela podrejenega pomena. Glasba ni bila več umet-

stvu v naši državi z redom in v času plebiscita je zanj s toliko vneto doleva, da je zato dobil nebroj priznanj. — Ta g. Moederndorfer je sedaj naenkrat brez vsakega vidnega vzroka iz Mežice prestavljen v Apaško dolino. Obstoji pa utemeljen sum, da se je ta prestavitev izvršila zato, ker je g. Moederndorfer socialni demokrat in ker kot tak uživa v Mežiški dolini, ki je pretežno socialno demokratična, med delavstvom velik ugled. To pa ne dopade nekaterim tamnošnim močtem. — Prestavitev tega učitelja znači politično preganjanje in je udarec v obraz delavstva, ki vidi v njem enega onih, žalibog, redkih učiteljev, ki čutijo za delavstvom. V Mežiški dolini je zavladalo radi te prestavitve veliko razburjenje. — Usojam si Vas, g. minister vprašati: — 1. Zakaj je bil g. Moederndorfer iz Mežice prestavljen? — 2. Ali ste voljni pristojnemu mestu takoj naročiti, da prekliče to prestavitev?

— Krčevina pri Mariboru. Občinski odbor je imenoval kraljevega namestnika in ministra gospoda Ivana Fribarja, velikega slovenskega rodoljuba gospoda dr. Pavla Turnerja in šolskega ravnatelja v pok. gospoda Mihaela Nerata svojim častnim občanom.

— »Klub učitelja za slobodno vaspitanje«, obrazovan v cilju najenergičnije, legalne, borbe protiv birokratske pedagogike, protiv dogmatizacije pedagoških principov in pasivnog vaspitanja — najjače ističe principe slobode, samoradje in produktivnog rada, pošto su ovo glavni nervi društvenog života. Kliška, »sholastička i apstraktna školska mudrost, prestala je da zadovoljava brige života, a nov život svojom snažnom rukom naglo izravnavava sve protivrecnosti između rada mozga i fizičkog rada i prebacuje most preko provalije, koja je u toku prošlih vekova društvenog života delila oblast »višeg« — umnog, od oblasti »nižeg« — fizičkog rada. Slobodno vaspitanje sazidaše se na pedagoškim osnovama na rezultatima strogo naučne eksperimentalne i socijalne psihologije. Ono će raditi, da dete približi životu prirode. Ovo može mnogima naznačiti paradoksalno, ali je dečja duša najbolji regulator svega školskog posla, a vena su ispoljavana u radu, stvaranju, organizovanju. Bez ikakve namere da cenamo učiteljske snage, nameravamo da početkom 1922. g. pokrenemo časopis »Slobodno Vaspitanje«, u cilju što šire demokratizacije ovih ideja. Detaljniji program časopisa je ovaj: 1. Primena principa slob. vaspitanja u porodici. Biol. i psihol. izučavanje deteta. 2. Dovedi u tesnu vezu škulu sa životom o porodici sa školom. Najšire sprovede radnog principa u osnovnoj školi. Prema ovome sledovaše školskoj politici, koja je postavljena na osnovama slobodnog i radnog vaspitanja. 3. Propaganda ideje i praktike školskih vrstova. Dopolne napredne radova, igara, pesama i dr. 4. Higijena dečjeg doba. 5. Kritičko sledovaše za novostima stručne literature ovog pravca, kao i dečje književnosti u opšte. 6. Metodika unuštva, praktične napomene, o nastavi svih predmeta, kao i o organizaciji nastavnih i vaspitanih ekscurzija, školskih muzeja, kabineta, radionica, biblioteka, kinematografa, školske dramatičarije; priprevanje preparta, skeleta i dr. kolekcija. 7. Filozofsko i naučno tumačenje svega, što ima veze sa takvim obrazovanjem i vaspitanjem, koje pochiva na samostalnosti i produktivnom radu, kao neopodnoj osnovi sveg života. Uzdajući se u Vašu ideju i materijalnu potporu šaljem Vam kolegijalno pozdravje. II. H. Obaveštena o unisu u klub, prijave ovih koji žele list da primaaju i svu korespondenciju, za sada, uduhivati na

nost, ampak ročnost, katero so proizvajali je sužnji. V tej obliki bi bila propadla docela, ako je ne bi bilo rešilo nastopajoče krščanstvo. Oznanjevalci krščanstva so dosegli mnogo več s petjem, kakor pa z besedo. Znan je pomen pevkega pouka na samostanskih šolah v srednjem veku. Muzika je bila enakovreden predmet z drugimi znanstvenimi strokami. Kantor, učitelj petja, je zavzemal za ravnateljem prvo mesto v učiteljskem zboru. Ko se je predmet začel izročati manj izobraženim lajikom, je začel propadati in z njim tudi gojitev muzikalne umetnosti na šolah. V tej dobi se je za to kategorijo učnih predmetov začel uporabljati izraz »ročnost« (spretnost, vesčina), katere označbe se je držal tudi Pestalozzi, kot otrok svoje dobe. V sled splošnega omalovaževanja je bilo tudi učno postopanje prav rokodelsko in mehansko. Velik razmah na polju odgoje in pouka proti koncu 19. stoletja je spet začel naglaševati umetniški pouk in

privremenog sekretara kluba M. P. Majstoroviha, učitelja. Pošta Mladena-vač — Vlasška. Klub učitelja za »Slobodno vaspitanje«.

— Umrla je dne 20. novembra t. l. v Skalah pri Velenju gospa Marija Lazar, profesorjeva vdova iz Gorice in mati učiteljice ter nadučiteljve soproge Mare Pokeržnikove iz Skal. Cenjeni rodbini izrekamo naše iskreno sožalje!

Vestnik meščanskih šol.

— Mladinska knjižnica na meščanskih šolah. Objavljam zaznamek mladinskih knjig na meščanskih šolah, ker hočem knjižničarjem olajšati delo in vzbuditi to, da tudi objavijo svoje. Nastopni zaznamek vsebuje 33 knjig. Pri izboru so mi bili pred očmi sledeči momenti: 1. Knjige pisateljev in pesnikov, ki imajo kot slovenski imena, in posebno knjige pisateljev in pesnikov, ki je o njih življenju in delovanju govoriti v 3. razredu. 2. Knjige z realistično snovjo v lepi obliki. 3. Knjige, ki nas seznanjajo z ostalimi Slovani. Zaznamek: 1. Schreiner-Fink: Zemljepisne in zgodovinske slike za srednje in meščanske šole. 2. Gangl: Zbrani spisi za mladino. I.—VI. 3. Finžgar: Študent naj bo. 4. Ogrinec: Vojnimir ali poganstvo in krst. 5. Levstik: Martin Krpan z Vrha. 6. Erjavec-Flerè: Fran Levstik: Izbrani spisi za mladino. 7. Baukart: Marko Senjamine — slovenski Robinson. 8. Golar: Bob za mladi zob. 9. Golar: Prelepa Vasiljica. 10. Trošt: Moja setev. I. II. 11. Trošt: Na rakovo nogo. 12. Flerè: Babica pripoveduje. I. II. 13. Flerè: Iz mladih let. I. II. 14. Erjavec: Domače in tuje živali v podobah. Ptice. 15. Erjavec: Trdo brezdno. 16. Erjavec-Sajovic: V naravi. 17. Meško: Mladim srcem. I. II. 18. Andrejškov Jože: Žalost in veselje. 19. Šorli: Bob in Tedi. 20. Fr. J.: Pravljice. 21. Poljanec: Kratka zgodovina slov. naroda. 22. Nemcova: Češka pravljica. I. II. 23. Lah: Dore.

Učiteljski vestnik.

— Mladičev večer prirede ljubljanski učiteljski IV. l. dne 5. decembra ob 4. uri popoldne v učiteljski telovadnici. Zato si dovoljujemo vabiti cenjene starše, gg. učitelje(ice), da to prireditve s svojimi malčki posejijo. V ta namen pripravljena darila sprejema šolski sluga omenjenega zavoda do 4. decembra 1921. Prostoovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

— Proti petemu letniku na učiteljskih se je oglasil nekdo v »Slov. Narodni« s sledečimi argumenti: K nameravani upeljavi petega letnika na učiteljskih. Iz roditeljskih krogov nam pišejo: Dovedemo radnog principa u osnovnoj školi. Prema ovome sledovaše školskoj politici, koja je postavljena na osnovama slobodnog i radnog vaspitanja. 3. Propaganda ideje i praktike školskih vrstova. Dopolne napredne radova, igara, pesama i dr. 4. Higijena dečjeg doba. 5. Kritičko sledovaše za novostima stručne literature ovog pravca, kao i dečje književnosti u opšte. 6. Metodika unuštva, praktične napomene, o nastavi svih predmeta, kao i o organizaciji nastavnih i vaspitanih ekscurzija, školskih muzeja, kabineta, radionica, biblioteka, kinematografa, školske dramatičarije; priprevanje preparta, skeleta i dr. kolekcija. 7. Filozofsko i naučno tumačenje svega, što ima veze sa takvim obrazovanjem i vaspitanjem, koje pochiva na samostalnosti i produktivnom radu, kao neopodnoj osnovi sveg života. Uzdajući se u Vašu ideju i materijalnu potporu šaljem Vam kolegijalno pozdravje. II. H. Obaveštena o unisu u klub, prijave ovih koji žele list da primaaju i svu korespondenciju, za sada, uduhivati na

stremljenje, priboriti našim predmetom uglednejše mesto; že v predvojni dobi je to rodilo lepe uspehe. Mnogo so pripomogle k temu strokovne organizacije.

Muzikalni pouk torej ne more zavzemati med šolskimi predmeti drugega stališča, nego vsak drugi umetniški pouk. Izvor umetnosti je srce, ne pa roke. Muzika je tonska govorica. Muzičar je torej umetnik, ne pa spretničar. Vsaj bil bi naj!

Istina je sicer, da zavzema spretnost oziroma mehanizem v našem predmetu važno vlogo in to osobito na elementarni stopnji. To je pa tudi n. pr. pri čitanju enako. Elementarno čitanje je istotako mehanskega značaja; temu sledi šele na poznejših stopnjah razumno in konečno estetiško čitanje. Pri muzikalnem oziroma pevskem pouku traja prva doba doba muzikalizma deli časa, ker je apercipcija otežkočena. Učenec mora soajati večje število delnih predstav (akustični ton, tonsko ime, tonsko mesto

bodoči učitelj dovršiti peti razred ljudske (osnovne) šole, potem štirikazredno meščansko šolo ali pa četrti razred gimnazije ali realke — predno stopi na učiteljske. In potem mora se še štiri leta solati na učiteljsku predno maturirano. Da je to šolanje zadostno, je pač jasno. Kdor pa hoče potem posegati še univerzo, da dospje do boljše bodočnosti, svobodno mu. I. Da je to pravično, nam svedoči dejstvo, da je večina sedanjega učiteljsstva posegala le štiri letnike učiteljska in vendar popolnoma zadostuje svoji nameni. Med temi nahajamo celo tako učiteljstvo, ki ni imelo do sedaj zahtevane predizobrazbe. Glavna naloga bodočega učiteljsva ni, da ostaja na tem, kar se je naučilo na učiteljsku, ampak da napreduje v duhu časa ter si prisvoji iz dobrih književnosti in študijske metode, znanosti, ki so dandanes umestne in potrebne naprednemu učiteljsstvu. — Naše stališče se ne strinja s temi argumenti, ker se to vprašanje ne more smatrati in presojeti s stališča momentanih razmer, temveč moramo to smatrati kot principijalno vprašanje zvišanja učiteljske izobrazbe, ki se mora izvršiti, brez ozira na žrtve, ki jih bodo slučajno doprinesle sedanje generacije.

— **Vzgojno delo našega naraščaja v Mariboru.** »Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico«, odsek za učiteljski naraščaj, nadaljuje letos svoje lani započeto delo z vrsto primernih predavanj. V sledečem navajamo nekaj važnejših točk iz celotnega programa: 1. Učiteljevo prosvetno delovanje (ustanavljanje in vodstvo pevskih zborov, knjižnic, bralnih, telovadnih i. dr. društev, ljudskih odrov itd.). 2. Učiteljevo delovanje na gospodarskem polju (poljedelstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo, kletarstvo, čebelarstvo, zadrugištvo in narodno-gospodarstvo, gospodinjstvo, ženska ročna dela, kuhinja itd.). 3. Roditeljski večeri: učitelj-zdravnik. 4. Moderna pedagogika. 5. Razen tega še vrsta predavanj o gojitvi estetike v šoli in izven nje, o rokotvornem pouku, o prirejanju šolskih izletov, o nadaljnjem izobrazbi učitelja itd. itd. Odsek si je stavil torej veliko nalogo ter upa, da jo bo tudi v celotnem obsegu izvedel, saj ima že zasigurne predavatelje - strokovnjake. — O posameznih predavanjih bomo še posebej poročali.

Obrotno nadaljevalno šolstvo.

— **V Ljubljani prične pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah s 1. decembrom t. l.** Mestni magistrat bo oskrbel kritične stroškov. Ure bodo honorirane po 40 K.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine i. t. d. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Frančiškanska ulica št. v. 6.

— **k Ivan Cankar. »Grešnik Lenart.«** (Schwenter, 1921.) Vsako Cankarjevo delo je vzbudilo do sedaj pri nas literarno izrazito prvo vrsto. To najnovejša pa še posebno, zlasti ker je prišlo tako iznenada, kakor glas iz groba. Povest, tragedija »otroka« je to, ki je zašel na ta svet s svojim čutečim srcem in globoko dušo in se ne more prav orijentirati, videč, da je svet drugačen, kot si ga je zamislil on v svojih globokočutečih sanjah. Lačen sanja o dobrotljivem Miklavžu in o rešeniku vsega človeštva, kralju Matjažu, a ko pride dan, spozna, da so vse sanje o dobrotah in lepoti tega življenja ničeve. Globoka simbolika je skrita v teh poglavjih. Tragično je zlasti spoznanje otrokovo, ko pride do zavesti: »Hudo je otroku in mnogo bridkosti užije, marsikatero dolgo pota, predno spozna, da je človek ter se potuhne vase. Kar mu najbolj hodi

na pot, je goreča, neutolajljiva žeja po ljubezni. Kakor da bi hotel po svetu z zlato klančico v roki, trkal od duri do duri: »Dajte mi vbogajme, vsaj kapljico!« Ne pomaga dolgo nič, da ga zmerjajo in gonijo, mečejo polena za njim. — Otroku se godi, kakor bi se gojilo človeku, ki bi ponevedoma treščil v popolnoma drug svet, med bitja njemu nič podobna. Iz svojega prejšnjega sveta je prinesel s seboj svoje srce in svojo dušo, svoje misli in navade. Vesel in brezskrben ponuja spocetka in trosi, kar ima. Kmalu spozna začuden in užaljen, da se ljudje ne trgajo za njegove darove in imajo svoje kašče skrbno zaklenjene. —

S posebno ljubeznijo je orisana socialna beda slojev, iz katerih je izšel njegov »otrok«. V kako pretresljivih barvan in blestecem slogu nam rise Cankar razvalne propalega krajevstva ljubezni. To je klac iz globočine ranjene ušice, razžaljene do smrti. V naši literaturi nima parita svetopisemsko navajana obozra družbe, ki je zavržla krono človečanstva, ljubezen. Nasproti tem stoji »otrok«, zatopljen vase. A »ljudje ne marajo tistih široko odprtih oči, ki gledajo predalec in pregloboko, so zamaknjeni v svetla brezna sanj in slutenj.« — Kajti »najprej je bila pratika, nato senca, nazadnje šele lovek.«

Napetost raste od poglavja do poglavja in doseže svoj višek v simboličnih sanjah o potovanju po trnjevi poti v solne visave, s finalom: »Tako je njegovo srce doseglo udanost, je doseglo cilj.« Ali se ne spominimo pri tem takoj na Presernov »krsta« in junaka Crtonira?

Končni stavek teh novih »podob iz sanj« se glasi kot oporoka, kot sinteza vsega pesnikovega delovanja in kot slutnja bližajočega se slovesa: »Kamorkoli si se napotil, koderkoli hodiš, seja si in seješ cekine ljubezni še na trdo cesto, na goli kamen, da bo vzklilo sijajno, drugim radost, tebi večno zasluženje!«

To je tragedija vase poglobljene duše umetnika.

Vzeti bi jo morali v roke s spoštovanjem kot knjigo psalmista in se popolnoma vtopiti vanjo, sicer gre mimo nas kot odmev daljnih glasov.

Časih se sliši, da je Cankar težko umrliv. To pride le odtod, ker ne znamo čutiti z njim. Berimo n. pr. šolarjem primerne odstavke in črtice njegove knjige »Moje življenje«. Videli bomo, kako sučestvno moč ima, kako globoke zareze naredi v sprejemljivih dušah resničen umetnik kakor je bil naš ljubeznipolni »resnik Lenart« — Fr. Ločniškar.

— **k Atlant naše države — za šolarje.** (Djački Atlas) Naša domovina, zemljepisna črtanka za učence. Izdelal Dušan Ružič, učitelj. Izšel bo ta Atlas v štirih delih. Izdala ga je »Učiteljska tiskarna« Natošević v Novem Sadu, a dobi se tudi v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6. Zelo zanimiv je ta Atlas, ker nas ne seznanja le z zemljepisem naše države, ampak tudi hkrati z zgodovino. I. del obsega Gorenje Podonavje in Potisje — Vojvodino; Črteže Bačke, Banata, Baranje in Srema z zemljepisnim gradivom in celokupno mapo teh krajev. Cena 5 D. — II. del obsega Podonavje, Pcvardarje, Podrimje — Srbija, izliv Skaderskega jezera — Črna gora; Črteži izliva Save, Drine, Ibra in zapadne Morave; Velike Morave, Dolenjega Donava, Timoka, Južne Morave; Skaderskega Jezera in Drima; Vardarja in Strmnice z zemljepisnim gradivom in 40 raznih skic. Posebno zanimive so zgodovinske in druge skice (40), katerim je pridejan opis. Cena 6 D. — III. del je šele v tisku in bo obsegal Bosno in Hercegovino, Hrvatsko in Slavonijo, Dalmacijo, Slovenijo in Istro. Črteže in mape teh krajev. — IV. del bo obsegal celotno ma-

ga značaja. Glasba je tonska govornica, torej jezik, in glasheni učitelj bodi umetniško in ne samo tehniško naobražen.

IV.

Dokazati sem hotel, da muzikalni oziroma pevski pouk ni spretnost in to: 1. iz vzrokov njegovega bistva kot predmet umetniškega značaja in 2. iz didaktičkih ozirov. Zanj so istotako odločevalna moderna stremjenja na polju metodike. (Delovni pouk, vzburjanje zanimanje za predmet i. dr.)

3. V nacionalnem oziru je osobito še šolski pevski pouk največje važnosti. »Umetnost združuje, kar življenje često razdružuje.« Petje in muzika naj bodeta činjenici našega narodnostnega združevanja. In to jako uspešni! Kaj je vzdrževalo v dobi največjega tučevega pritiska narodno zavest? Bila je to narodna pesem! Srbski guslar je po porazu na Kosovem bodril in krepil vero v konečno odrešitev. Pevaje je opravljal isto ve-

po kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, grb, zastavo, obmejne države in položaj naše kraljevine na globusu.

— **k Veliki narodni koledar za leto 1922.**, o katerem smo poročali v zadnji številki »Učit. Tov.«, se dobi tudi v knjigarni »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in stane 6 D.

— **k Domača umetnost: Božične razglednice.** Serija 6 razglednic. Din. 2.50. Tiskala in založila jih je po originalnih prof. Saša Santlja »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani. Naroča se direktno pri Zvezni tiskarni in knjigarni v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1. Razglednice nam predočujejo: Božično noč v samotni kapelici — polnočnico; Marijo ob zibelci Jezusa; trije kralji; ob božičnem drevescu; ob jaslih; oznanenje rojstva. Tisk in oprema je enostavna, a okusna in smo prepričani, da bo domače blago polagoma izpodirvalo tudi tuje proizvode, ki obvladujejo dandanes še v veliki množini naš trg razglednic.

— **k Dr. Fr. Hešič, Vežbenica hrvatsko-srbskega jezika za srednje in njim slične šole** Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1921. — Strani 257. Cena mehko vezani knjigi Din 18.50, po pošti 1 dinar več. Hešičeva knjiga ni samo slovnica, marveč tudi vežbenica obenem. Ne navaja samo pravil, ampak za vsako pravilo tudi veliko število vaj in nalog. Poleg tiskanih cirilskih tekstov, ji je pridejano tudi celo vrsto pisanih in sicer v različni pisavi. Na ta način se najlažje vadimo v pisni cirilici. — Knjiga bo izvrstno služila tudi samoučcem. Naroča se v Tiskovni zadrugi v Ljubljani Prešernova ulica 54.

— **k »Просветни Гласник«,** службени лист министарства просвете kraljevine Srba, Hrvata in Slovenaca. Urednik: Svetislav Petrović. Izšla je sveška br. 10. sa ovom sadržajem: Службени део: О предлозима за реформу средње школе: Катарица Багдановић. Наше школско питање (Крај): Радивоје Врховца. Реформа народних школа (I): Јован Петровић. Школа и живот: Емил Буру. Оцене и прикази: Српске народне песме, од др. Јазе Поповића: Јаша М. Продановић. Др. Драгутић Прохаска као историчар савремене српско-хрватске књижевности: Милан В. Богдановић. Друштва и установе: О роду друштва »Просвета«: Перо Слијепчевић. Завод за слепо у Земуну: Вујица Петковић. Прилози: Библиографија радова др. Јована Скерлића: Урош Цонић. Белешке: Немачки језик у Италији. — Музичка настава у Француској. — Веле као васпитач. — Наставничка одсуства у Француској. — Класирање чиновника у Немачкој. — Основне школе у Чехословачкој. Читуља: Софија Петровић-Мертваго. Библиографија. — »Просветни Гласник« излази једанпут месечно. Годиниња му је цена 60 дин. Поједини бројеви 6 дин. Претплата се шаље Благанин Државне Штампарије у Београду, рукописи Уреднику (Душанова улица 5, Београд).

— **k Dve knjižici za učitel'stvo, ki deluje pri dil'tantskih in šolskih odrh.** V založbi »Zvezne tiskarne« sta izšli dve praktični knjižici, ki jih bo učitel'stvo s'gurno z veseljem pozdravilo. Knjižici ste I. in II. zvezek male biblioteke »Nova Talija«. I. Milan Skrbinšek: **Dil'tantski oder** — navodila. Natisnla in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 8 D. Knjižica podaje vsa potrebna navodila za naše dramatične prosvetne delatce. Pouči nas o izbiri iger, o porazdelitvi vlog, o vaji, o režiserju in njegovem delu, o jeziku na odru, o predstavi, maskiranju, o aplavzu in priklanjanju, o kritiki in gledalški dvorani in obče. Že ime g. M. Skrbinška nam daje poročstvo praktičnosti in popolnosti dela samega. — II. E. Navinšek: **Lepa marka**, navodila

školsko kulturno delo, katero so opravljali svoječasno oznanjevalci krščanstva. Bli so pa to nazvani umetniki in ne »veščinarji«. * Govorili so govornice, ki je izvirala iz srca in zategadelj so tudi naši vzprejemljive duše. Pri »spretničarjih« bi bilo to nemogoče.

S tako govornico hočemo vplivati tudi na naš bodoči naraščaj, da bode kedaj v moralnem oziru boljši, kakor pa so naši sodobniki, ter da bode imel tudi misel za plemenita nacionalna stremjenja.

Kakor v dobah velikih kulturnih razmahov, tako naj tudi sedaj zavzema narodna glasba odlično mesto: le tako bode zmožna zadostiti svoji nalogi.

H. Družovič.

* **Veščinarji** (spretničarji) so n. pr. rokodelci, akrobati, muzikantje (v nižjem pomenu) i. dr.

za šminkanje. Natisnila in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 3 D. Posamezni deli nam kažejo praktičnost tudi te knjižice. Obseže sledeče: Kako se šminkamo: Celu oči, obrvi, nos, usta, brada, lice, brazgotine in osnovna barva maske; šminkanje mask različnih značajev: ljubimec, moška doba, starejše maske nad 40 let, starost nad 60 let, bebeli, lahkoživci, pijanci, inteligenti, skopuhi, židovska maska, Angleži, ribiči, pomorščaki in cigani, Kitajci, Japonci, Zamorci, Indijanci, eksotične maske, klovnova maska, satanova maska, ženske maske; odstranitve šminke, lepljenje brk; angleške brke; brke in brade; stranske brke in kratke brade; potrebščine za šminkanje. Pisatelj knjige je šef vlasuljar kr. slov. opere in drame v Ljubljani. To delo priporočamo.

— **k Naš list.** Izšla je 8. številka, ki prinaša tudi slovenske sestavke, i. s.: »Mamica« (pesem) od g. Strniše; »Najlepša slika«, od Ivo Trosta in pesem »Zvonikarjeva« z napevom in sliko Maribora.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

IZKAZ ČLANOV ZA DRUŠTVENO LETO 1921.

Izkaz mora biti izpolnjen po abecednem redu v petih izvodih. En izvod obdrži društvo samo, drugega strokovno tajništvo, tretjega glavni blagajnik, četrtega upravništvo »Popotnika« in »Učit. Tovariša« in petega UJU v Beogradu. Razen prvega je vposlati druge štiri na strok. tajništvo najkasneje do 10. jan. prih. l. — Na posebni polji naj se izkažejo oni člani, ki jih je društvo izkazalo prejšnje leto, pa so se med letom izselili (društvo — bivalšče), izstopili ali izpremenili ime (omozili). — Vsako izpremembo v članstvu (prirastek odpadki, preselitev, ime prejšnjega in novega društva) je vedno sproti naznaniti strokovnemu tajništvu. — Društvo je odgovorno za točno vplačano članarino od vsakega naznanjenega člana. Člani, ki zaostajajo s članarino, naj se takoj sporoče strokovnemu tajništvu, da se jim ustavijo listi.

Društvene vesti.

+ **Učit. društvo za Maribor in b. o.** zboruje v sredo dne 7. dec. 1921 in sicer ob 14. (2. uri) v deški meščanski šoli. Zadnjič napovedano zborovanje se je namreč preložilo radi pogreba tovariša Pirkmajerja Dnevni red: 1. Poročilo o zborovanju UJU v Zagrebu, 2. »Spomini na Macedonijo, predava tov. Malenšek, 3. Slučajnosti. Prosi se točne in polnostevilne udeležbe! Z ozirom na one tovarišice in tovariše, ki imajo pouk do 13. ure, se opozarja, da so šol. vodstva upravičena jim dati zadnji, oziroma zadnji dve uri prosto, da se morejo pravčasno udeležiti zborovanja.

+ **»Pedagoško - didaktički krožek«** v Mariboru ima svoj sestanek v sredo 7. decembra t. l. v deški mešč. šoli. Predava tov. Rakuša. Tema: »Seksualni problem in vzgoja.« — Na željo udeležencev zadnjega sestanka prične predavanje točno ob 19. uri. Te dni je razposlal krožek okr. učit. društvom bloke. Upam, da bodo gg. predsedniki z razumevanjem naših težej prečitali priloženi dopis in nam ne pošljejo nazaj kar z obratno pošto še neodprtih pisem, kot se je, žal, že zgodilo. Tovariški pozdrav! — Tajnik.

Naša gospodar. organizacija.

Obzbeženje nastavnika u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca u slučaju smrti.

Ustanovilo se je društvo »Učitel'ska samopomoč«. Pravila, koja su bila objavljena u »Učitel'skom Tovarišu« br. 40 od dne 21. oktobra 1920. odobrilo je Ministarstvo unutarnjih dela. Delokrug je društva za svu teritoriju kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Sedište je društva onde, gde stanuje društveni predsednik; do budućega opštega zбора, koji he se vršiti o božihim praznicima, sedište se nalazu u Jyubljani, Frančiškanska ulica 6. — Članovi društva mogu da postanu učitelji, njihove supruge i učitel'ice svih javnih i državnih škola u našoj kraljevini.

U društvo primaју se samo oni, koji lemaју više od 45 godina i iskaжу se pravilnim lekar'skim уверењem, da su zdravi.

Uplaћиваhe se:
a) Приступине од 20—25 године 1 дин.
25—30 године 5 дин.
30—35 године 20 дин.
35—40 године 30 дин.
40—45 године 50 дин.
б) Уписине 5 дин.

prijemke na instrumentul, in tonsko znamenje [noto], ki se označuje razen višine tudi trajanje) pri tem, ko spaja pri čitanju le dve delni predstavi (glasnik in črko). Iz značaja elementarne stopnje torej se ne smemo sklepati na celokupni značaj učnega predmeta. Kakor pri čitanju, tako mora tudi v muzikalnem oziroma pevskem pouku slediti mehanski stopnji umstvena in estetiška stopnja obravnave. * Učna uprava naj torej ne da posrednega povoda k nastanku fakičnih veščinarjev oziroma muzikalnih rokodelcev s tem, da zapostavi celokupni predmet v nižjo mehansko kategorijo.

Muzikalni oziroma pevski pouk na moderni podlagi ne spada h kategoriji »veščinarjev«, ampak je predmet umetniške-

* Žalibog se najdejo tudi učne moči, ki se zadovoljujejo z mehansko stopnjo pouka in te so potem šotiniti veščinarji. Za tak pouk zadostujejo seveda učne moči nižje vrste.

